

Op een kier...

Verborgen erfgoed in Vlaams-Brabant

Langs fiets- en wandelroutes

2	Voorwoord
	Tussen de valleien van Velpe en Grote Gete
	Bierbeek
5	Het universitair psychiatrisch centrum Sint-Kamillus in Bierbeek
	Boutersem
6	De Onze-Lieve-Vrouwekerk van Verrijck
6	Het kasteel en park van Kwabeek in Verrijck
	Geetbets
7	De Sint-Pieters en Pauluskerk van Geetbets
7	Het kasteel van Geetbets (Heerlijcyt van Elsmeren)
	Glabbek
8	De Sint-Quirinuskerk van Bunsbeek
8	De Sint-Antoniuskerk van Wever
9	De Sint-Catharinakerk van Zuurbemde
	Hoegaarden
10	De Sint-Gorgoniuskerk van Hoegaarden
10	De Sint-Rochuskapel in Hoegaarden
11	De Oranjerie van het Sint-Janscollege in Meldert
11	De Sint-Catharinakapel van Hauthem
	Linter
12	De Sint-Pieterskerk van Orsmaal
12	Het Tegelmuseum in Orsmaal
	Tienen
13	De toren van de Sint-Germanuskerk in Tienen
14	De kerk van de Goddelijke Zaligmaker in Hakendover
15	De Bosschellehoeve in Hakendover
	Zoutleeuw
16	Het kapstokkenfabriekje Arnouts in Zoutleeuw
	Hartje Pajottenland
	Gooik
18	Het Volksmuziekinstrumentenmuseum van Gooik
18	De geuzestekerij in De Cam in Gooik
19	De Sint-Niklaaskerk van Gooik
	Lennik
20	De kerk van Sint-Martens-Lennik
20	De Museumtuin van Gaasbeek
	Roosdaal
21	De kerk van Onze-Lieve-Vrouw-Lombeek
21	Het Koetshuis in Strijtem
22	Het Hertboommolenmuseum in Onze-Lieve-Vrouw-Lombeek
23	De Sint-Martinuskerk van Strijtem

Colofon: redactie: dienst cultuur, Provincie Vlaams-Brabant / vormgeving: grafische cel, Provincie Vlaams-Brabant / cartografie: Kris Wuyts, IGO Leuven / foto's: Lander Loeckx (cover), Agentschap Natuur en Bos (20/2), Anne Arnouts (16/1, 16/2), Gemeente Geetbets (7/1), Gemeente Glabbek (8/1, 8/2, 9/1, 9/2), Gemeente Gooik (19/1, 18/2), Gemeente Linter (12/1, 12/2), Heerlijckijt Elsmeren (7/2), Hertboommolenmuseum (22/2, 22/3), Jean Vandeborne (6/1), Sint-Janscollege Meldert (2/1), Toerisme Tienen - Harry Spelmans (13/1, 13/2, 14/1, 14/2, 14/3, 15/1), Toerisme Vlaams-Brabant (19/2), Toerisme Vlaams-Brabant - Dominic Verhulst (2/3, 5/1, 6/2, 11/2), Toerisme Vlaams-Brabant - Daniel Rys (4), Provincie Vlaams-Brabant - dienst cultuur (2/2, 2/4, 10/1, 10/2, 11/1, 18/1, 20/1, 21/2, 23/1, 23/2), Provincie Vlaams-Brabant - Jan Decretton (17), Provincie Vlaams-Brabant - Wim Robberechts (22/1), Provincie Vlaams-Brabant - Europese Zaken (15/2), UPC Sint-Kamillus (5/2), Vioe (21/1) / v.u.: Ed Goris, Toerisme Vlaams-Brabant, Provincieplein 1, 3010 Leuven.

Voorwoord

Vlaams-Brabant is een provincie waar u heerlijk kunt wandelen en fietsen. Tientallen bewegwijzerde wandelingen, verscheidene fietsroutes en fietsroutenetwerken leiden u langs dorpen en stadjes, door groene landschappen, door bossen en parken.

Alle routes zijn zo uitgestippeld dat u onderweg ook voorbij de meest interessante gebouwen van een dorp of van een streek komt: een kerk, een kasteel, een kapel, een hoeve, een park....

Heel wat van die gebouwen of sites zijn als monument beschermd om hun historische, architectonische of landschappelijke waarde.

De belangrijkste monumenten, vooral gesitueerd in de historische steden, zijn meestal ook voor bezoek toegankelijk. Ze zijn immers een belangrijke toeristische troef.

Op het platteland ligt dat even anders. Weinig dorpskerken - met vaak een interessant interieur - zijn nog toegankelijk buiten de erediensten. Heel wat historische of architecturaal interessante panden hebben hun privé woon- en/of bedrijfsfunctie behouden, waardoor men dus niet zomaar binnenwandelt.

De provincie Vlaams-Brabant wil met het project 'Op een kier', een samenwerking tussen de diensten cultuur en toerisme, dit jaar een poging ondernemen om dit 'verborgen' erfgoed voor cultuurtoeristisch bezoek op regelmatige maar beperkte basis te ontsluiten. Vanzelfsprekend gebeurt dit na overleg en met de medewerking van de eigenaars of beheerders van dit erfgoed. Hun medewerking is overigens essentieel in de realisatie van het project. We zijn hen daarvoor dan ook bijzonder dankbaar. Het begrip 'verborgen erfgoed' dient ruim geïnterpreteerd te worden. In een aantal gevallen gaat het eerder om sites die reeds toegankelijk zijn, maar nog te weinig bekendheid genieten en beslist meer aandacht verdienen.

In samenwerking met de lokale en regionale culturele en toeristische actoren wordt het project in de lente en de zomer van dit jaar opgezet op twee plekken in onze provincie. Enerzijds in de streek tussen de valleien van Velpe en Grote Gete in Hageland/Haspengouw; anderzijds in 'Hartje Pajottenland'.

Elke tweede zondag* van april, mei, juni en juli bent u uitgenodigd voor een bezoek aan een of meerdere bezienswaardige monumenten. U wordt er verwelkomd door mensen voor wie het monument of de site een bijzondere betekenis heeft, die u er graag ook wat toelichting zullen over geven en in een aantal gevallen rondleidingen zullen verzorgen. Soms gaan de openstellingen ook gepaard met een tentoonstelling, korte orgelconcerten of rondleidingen.

In deze brochure krijgt u een overzicht van de opengestelde monumenten/sites. Met een beetje planning kunt u een aantal ervan aaneenrijgen tot een mooie daguitstap.

Geniet ervan.

Monique Swinnen,
gedeputeerde voor toerisme.

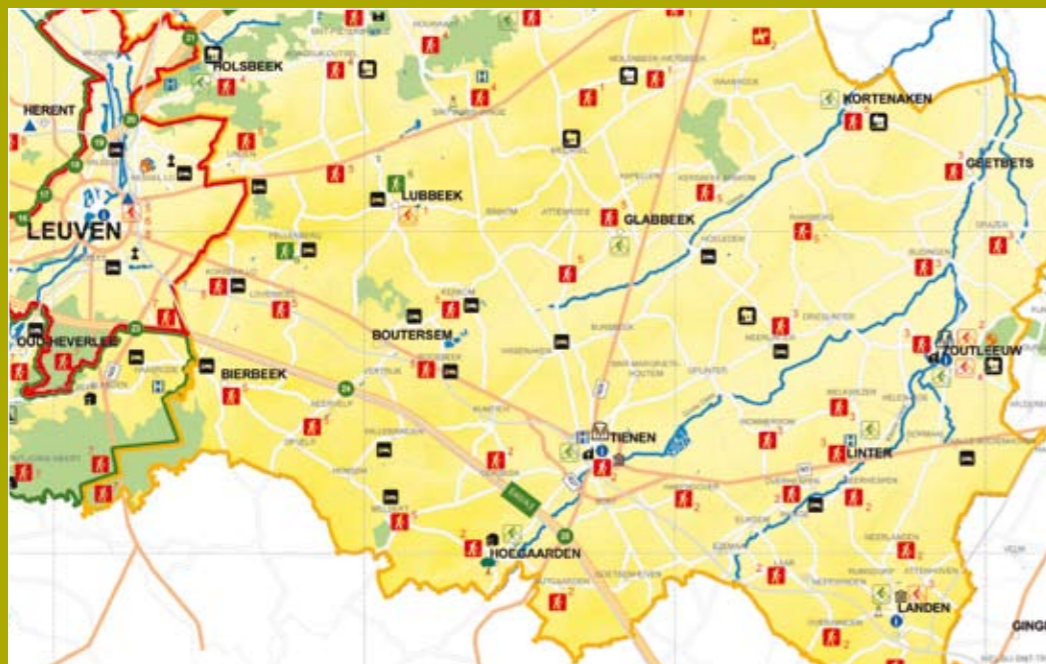
Tom Troch,
gedeputeerde voor cultuur.

(*Opgelet: in een drietal gevallen wordt van de 2de-zondagsregel afgeweken)

Tussen de valleien van Velpe en Grote Gete

De Velpe en de wat bredere Grote Gete lopen van het zuidwesten naar het noordoosten door Vlaams-Brabants Haspengouw en het Hageland. In deze streek is sinds de Paasvakantie het recreatief fietsrouten netwerk Hageland uitgebreid en voltooid. Het telt nu 670 kilometer. Een mooie, nieuwe kans om er met de fiets het 'verborgen' erfgoed te ontdekken. Aan de hand van een vernieuwde fietskaart kunt u zelf uw 'op een kier'-route uitstippelen. Wie meer van wandelen houdt, treft er in de meeste dorpen een bewegwijzerde wandeling aan, waarmee hij zijn monumentenbezoek kan combineren.

Voor informatie over de wandel- en fietsmogelijkheden kan u terecht bij :
Toerisme Vlaams-Brabant - tel.: 016-26 76 20 - toerisme@vlaamsbrabant.be
Website: www.toerisme.vlaamsbrabant.be

Het universitair psychiatrisch centrum Sint-Kamillus in Bierbeek

> Een baken in het (zorg-)landschap

Met deze slogan herdenkt het universitair psychiatrisch centrum Sint-Kamillus dit jaar haar 75-jarig bestaan. De titel is zowel figuurlijk als letterlijk te nemen. Het centrum neemt niet enkel een toonaangevende plaats in de psychiatrische zorgverlening in; haar 50 meter hoge toren met waterreservoir, (die op het eerste zicht gelijkis vertoont met die van de Leuvense universiteitsbibliotheek) beheerst ook het omliggende landschap. Samen met het administratief gebouw vormt hij de boeg van een symmetrisch aangelegd gebouwencomplex van verblijfs- en verpleegpaviljoenen, gerangschikt rond de kapel en omgeven door groen en binnentuinen. Het geheel getuigt van een nieuwe aanpak die op het einde van de 19de eeuw ingang vond in de psychiatrische verzorging.

Sint-Kamillus is een ontwerp van architect Alphonse Van de Vijver die voor de opdrachtgevende congregatie - de Broeders van Liefde - ook al een instelling gebouwd had in het Westvlaamse Beernem. Wat de architectuur betreft, koos hij voor een mengstijl van neorenaissance en neobarok. De paviljoenen werden uiteraard reeds aangepast aan de evoluerende comforteisen, maar de gevels behielden hun oorspronkelijke uitzicht.

Sint-Kamillus zet de deuren van zijn kapel, van de inkomhal en van een nog niet aangepast paviljoen op een kier. In beide laatstgenoemde ruimtes loopt een tentoonstelling over de geschiedenis van de psychiatrie, de bouwgeschiedenis van de instelling en het leven van patiënten en medewerkers gedurende de periode 1932-1982.

>> TE BEZOEKEN

Krijkelberg 1

Tijdens de 'op een kier'-zondagen 13 april, 11 mei, 8 juni en 13 juli van 14 tot 18 uur / Gratis toegang

>> LIGGING FIETSROUTENETWERK

Op een 300-tal meter van traject 86 - 92 / 92 - 86

>> BEWEGWIJZERDE WANDELING

Sint-Kamilluswandeling (9 km) - bij de ingang van het Sint-Kamillusdomein is een aansluiting op de wandeling.

De Onze-Lieve-Vrouwekerk van Vertrijk

> *Silhouet illustreert bouwgeschiedenis*

Wie Vertrijk nadert vanuit Boutersem krijgt bij een weide aan de Velpe een mooi gezicht op de kerksite met 18de-eeuwse pastorie, gelegen op de zuidelijke vallehelling. De kerk zelf heeft een opvallend silhouet waarvan de bouwgeschiedenis duidelijk is af te lezen: een Romaanse toren uit de 12de eeuw, een hoger gotisch koor en kruisbeuk uit de 16de eeuw en daar tussenin een bakstenen schip in classicistische stijl uit het einde van de 18de eeuw.

De kerk is toegewijd aan Onze-Lieve-Vrouw-ten-Hemelopgenomen, meteen ook het thema van het schilderij in het barokke hoofdaltaar. In de eveneens barokke zijaltaren zijn schilderijen en beelden aangebracht die respectievelijk Catharina van Alexandrië en Lucia van Syracuse voorstellen. Laatstgenoemde heilige genoot in deze kerk een bijzondere devotie. Men kwam er op bedevaart om bescherming af te smeken tegen oog- en keelpijn. Het meubilair is overwegend 18de-eeuws.

>> TE BEZOEKEN

Roosbeekstraat

Tijdens de 'op een kier'-zondagen 13 april, 11 mei, 8 juni en 13 juli van 14 tot 18 uur / Gratis toegang
Rondleiding om 14 en 16 uur

>> LIGGING FIETSROUTENETWERK

Op fietsknooppunt 37

>> BEWEGWIJZERDE WANDELING

Heulingenwandeling (13 km). Aansluitpunt met de wandeling aan de Kolemveldstraat op 600 m oostwaarts van de kerk.

Het kasteel en park van Kwabeek in Vertrijk

Van het meer dan 130 ha grote domein van Kwabeek werden het kasteel en een deel van het omringende park (6 ha) in 1980 eigendom van de gemeente Boutersem. Het kasteel werd gemeentehuis en huisvest de administratie.

De oorsprong ervan gaat terug tot een kasteelmotte, omringd door water, en een neerhof. Maar dat is lang geleden. Het huidige kasteel kreeg zijn aanzicht in 1923-1924, nadat het een jaar eerder aangekocht was door baron Antoine de Bunswyck. Achter het kasteel legde de gemeente een kruidentuin aan in geometrisch strakke vakken. In de buurt hiervan staat een bijzonder forse plataan, eigenlijk een bundeling van verschillende exemplaren. In het park, met twee vijvers in kanaalvorm, staan overigens nog enkele merkwaardige bomen, waaronder een atlasceder en een wierookcipres. Tegenover de voormalige kasteelhoeve bevindt zich een bakhuis en wat verder de voormalige hovenierswoning.

>> TE BEZOEKEN

Neervelpsestraat 11

Tijdens de 'op een kier'-zondagen 13 april, 11 mei, 8 juni en 13 juli van 14 tot 18 uur. Enkel de trouwzaal kan bezocht worden. Het park is permanent toegankelijk, maar er is een rondleiding om 15 uur (duur: 45') / Gratis toegang

>> LIGGING FIETSROUTENETWERK

Op traject 91 - 37 / 37 - 91

De Sint-Pieters- en Pauluskerk van Geetbets

> *Fiere bezitter van een Clerinxorgel*

Zoals in vele parochies bevond ook de kerk van Geetbets zich in de 18de eeuw in bouwvallige staat. In 1776 kon een nieuw gebouw ingewijd worden, opgetrokken in de voor deze periode populaire classicistische stijl. In 1855-1859 werd het vergroot en voorzien van een nieuwe toren. Het meubilair dateert grotendeels uit de late 18de eeuw. Daarin vonden twee barokke beelden van de patroonheiligen een plaats. Het stucwerk waarmee het interieur is afgewerkt heeft feestelijke rococomotieven. De kerk heeft een orgel (1863), vervaardigd door de befaamde orgelbouwer Arnold Clerinx uit Sint-Truiden. Als orgelbouwer was hij actief van 1838 tot 1887. In die periode bouwde zijn bedrijf meer dan honderd orgels. Het instrument werd enkele jaren geleden gerestaureerd en zal tijdens de 'op een kier'-zondagen worden bespeeld door kerkorganist Jules Bergers.

Wandel na uw kerkbezoek even naar de naastgelegen pastorietaal om er een prachtige 'Ginkgo biloba' of Japanse notenboom te bewonderen, één van de oudste in Europa.

>> TE BEZOEKEN

Tijdens de 'op een kier'-zondagen 13 april, 11 mei, 8 juni en 13 juli van 14 tot 18 uur / Gratis toegang

>> LIGGING FIETSROUTENETWERK

Dichtbij knooppunt 356

>> BEWEGWIJZERDE WANDELING

Arontshoekwandeling (9 km)
Vertrekplaats: Sint-Pauluskerk Geetbets

Het kasteel van Geetbets

> *Heerlijk Elsmeren*

Ten noorden van de dorpskom van Geetbets, aan de weg naar en bij de grens met Halen, bevindt zich de 'Heerlijckyt van Elsmeren'. Dit is een landgoed met kasteel, waarvan de naam verwijst naar een archiefvermelding van 1365 en dat tot het begin van de 15de eeuw in bezit was van de heren van Elsmeren.

Omstreeks 1667 was het eigendom van de heer van Bets en die liet het kasteel - vermoedelijk een donjon met hoeve - vervangen door een nieuwbouw. Zijn huidige uitzicht kreeg het kasteel grotendeels in de 19de en eerste kwart van de 20ste eeuw. Daarbij bleef de gevelornamentiek - in een stijl tussen barok en rococo - wel bewaard. In het interieur komt u voorbij de hal met grote trap in een suite van vestibule en salons, waarvan muren en plafonds versierd zijn met stucwerk. De muren van de eetkamer zijn bekleed met marmerimitaties en een verguld spiegeldecor.

De verfraaiingswerken tussen 1922 en 1927 bepaalden ook de vormgeving van het omliggende park: de herinrichting van de kanaalvijver, de aanplanting van uitheemse bomen en de aanleg van een parterretuin tussen kasteel en neerhof. Het kasteel en zijn bijgebouwen zijn vandaag ingericht als 'Leer- en ontmoetingscentrum' voor groepen en bieden een waaier aan vergader-, feest- en verblijfsmogelijkheden, evenals toeristische (weekend)arrangementen.

>> TE BEZOEKEN

Weg naar Halen 2

Tijdens de 'op een kier'-zondagen 13 april, 11 mei, 8 juni en 13 juli van 14 tot 18 uur / Gratis toegang

>> LIGGING FIETSROUTENETWERK

Op traject 356 - 354 / 354 - 356

>> BEWEGWIJZERDE WANDELING

Sint-Rochuswandeling (9 km)
Vertrekpunt: Gemeentehuis Geetbets

De Sint-Quirinuskerk van Bunsbeek

Dat de Sint-Quirinuskerk haar oorsprong vindt in de Romaanse periode mag blijken uit haar 12de-eeuwse westertoren. Deze massieve verdedigingstoren was oorspronkelijk niet toegankelijk vanaf het gelijkvloers; het portaal kwam er pas in de 18de eeuw.

Ondertussen had de kerk in de 15de eeuw ook een gotisch koor gekregen en was in 1736-39 ook de middenbeuk verbouwd. Het vlakke stucwerkplafond herinnert aan laatstgenoemde ingreep of dateert uit deze periode. De kerk werd omstreeks 1950 vergroot met zijbeuken. Ze zijn opgericht in baksteen en door het gebruik van dwarsdaken lijkt het om een opeenvolging van dwarskapellen te gaan. Van het oudere kerkmeubilair bleven een 16de-eeuwse stenen doopvont, versierd met vier maskers, bewaard, evenals een barokke preekstoel uit 1680.

>> TE BEZOEKEN

Tijdens de 'op een kier'-zondagen 13 april, 11 mei, 8 juni en 13 juli van 14 tot 18 uur / Gratis toegang

>> LIGGING FIETSROUTENETWERK

Op traject 08 - 07 / 07 - 08

De Sint-Antoniuserk van Wever

> Glasramen van Maurits Nevens

Maurits Nevens, geboren in 1929, is een Vlaams-Brabantse kunstenaar die zich met volle overgave toewijdde op de glasraamkunst. Hij ontwierp glasramen voor tientallen kerken, kapellen en kloosters, maar ook voor particuliere woningen. Vanaf 1969 werden de meeste ramen ook in zijn atelier vervaardigd. Zijn stijl is meestal figuratief, soms ook abstract.

Voor het Sint-Antoniuserkje van Wever, een eenvoudig neoromaans gebouw van 1857 - 1858, vervaardigde hij in 1970 tien ramen. Elk raam bestaat uit 11 tafereeltjes, ondermeer uit het leven van Maria, de triomf van Christus en andere religieuze thema's. Tijdens de 'op een kier'-zondagen worden de originele ontwerptekeningen van deze ramen tentoongesteld. Wie op zondag 13 april de kerk bezoekt, kan er die dag de kunstenaar Maurits Nevens ontmoeten.

In het interieur bleef ook nog ouder meubilair uit de 17de en 18de eeuw bewaard.

>> TE BEZOEKEN

Tijdens de 'op een kier'-zondagen 13 april, 11 mei, 8 juni en 13 juli van 14 tot 18 uur / Gratis toegang

>> LIGGING FIETSROUTENETWERK

Op traject 57 - 71 / 71 - 57

>> BEWEGWIJZERDE WANDELING

Heirbaanwandeling (13 km)
Vertrekplaats: Sint-Antoniuserk Wever

De Sint-Catharinakerk van Zuurbemde

> Renaissance-sacramentstoren

In de eerste helft van de 16de eeuw werd een kerkje opgetrokken dat lange tijd alleen bestond uit een koor en dwarsbeuk, waarvan de aankleding zeer rijk zou zijn geweest, ondermeer met plafondschilderingen. In 1863-1864 werd dit gebouw uitgebreid met een neogotisch schip en westertoren.

Dat de kerk een rijke weldoener onder haar parochianen telde, bewijst de aanwezigheid van een toch wel merkwaardig kunstwerk: de prachtige sacramentstoren van 1557, vervaardigd in Avesneesteen en uitgevoerd in Renaissancestijl. Dit was voor deze periode wel een zeer vernieuwende vormgeving, zeker op het platteland. Op basis van vergelijkingen met andere werken van de kunstenaar, kan de sacramentstoren toegeschreven worden aan Cornelis Floris de Vriendt, overigens ook de ontwerper van de befaamde tabernakeltoren in de kerk van Zoutleeuw.

De toren werd besteld door twee kerkmeesters. Hun namen zijn onderaan de toren gebeiteld. Maar wie de opdrachtgever en betaler was, daarover bestaan veel veronderstellingen, maar geen zekerheid. Zeker is dat hij of zij goede smaak... en geld had.

>> TE BEZOEKEN

Tijdens de 'op een kier'-zondagen 13 april, 11 mei, 8 juni en 13 juli van 14 tot 18 uur / Gratis toegang

>> LIGGING FIETSROUTENETWERK

Op traject 07 - 20 / 20 - 07 en 20 - 58 / 58 - 20

>> BEWEGWIJZERDE WANDELING

Glazuurwandeling (10 km)
Vertrekpunt: Sint-Catharinakerk Zuurbemde

De Sint-Gorgoniuskerk van Hoegaarden

> *Gotische palmezel in een decor van overdadige, feestelijke rococo*

Gezeten op een ezelsveulen deed Jezus zijn intrede in Jeruzalem waar hij door een menigte toegewuifd werd met palmtakken, zo verhaalt het evangelie van Johannes. Dit gebeuren werd in de middeleeuwen op vele plaatsen uitgebeeld in een Palmprocessie. Deze processie gaat nog steeds uit in Hoegaarden en dit zeker sinds 1631.

Het 16de-eeuwse Palmezelbeeld, in ons land een vrij uniek exemplaar, prijkt samen met een aantal andere gotische heiligenbeelden in de schatkamer van de Sint-Gorgoniuskerk. En ook dat gebouw is vrij uniek. Het is inderdaad één van de weinige kerken waarvan zowel de architectuur als het uitgebreide meubilair in rococostijl zijn uitgevoerd. Koorgestoelte, altaren, biechtstoelen, orgel en tochtportalen zijn dan ook uitbundig versierd met beelden, slingers, bloemen- en plantenfestoenen. Dat Hoegaarden zich in de 18de eeuw zoveel weelde kon veroorloven, had alles te maken met de bloeiende brouwnijverheid in dit dorp.

>> TE BEZOEKEN

Tijdens de 'op een kier'-zondagen 13 april, 11 mei, 8 juni en 13 juli van 14 tot 18 uur / Gratis toegang

In het raam van Open Kerken ook van 1 juni tot 30 september elke dag behalve maandag van 14 tot 17 uur

>> LIGGING FIETSROUTENETWERK

Op fietsknooppunt 16

>> BEWEGWIJZERDE WANDELING

Dorps- en kapellenwandeling (9 km)
Vertretpunt: Sint-Gorgoniuskerk Hoegaarden

De Sint-Rochuskapel in Hoegaarden

In 1772 wijdden de paters Beggaarden, die zich in de 15de eeuw op deze plek gevestigd hadden, hun nieuwe kapel in. Ze is toegewijd aan Sint-Rochus. De laatbarokke stijl van dit ruime gebouw komt tot uiting in de met voluten afgetopte voorgevel, het elegante klokkentorentje en de grote steekboogvensters. Bij zonnig weer baadt het interieur dan ook in het licht. De muurlambrisering, biechtstoelen, preekstoel, doksaal en orgel, schijn- en echte deuren, tochtportaal vormen een prachtig geheel in Louis XVI-stijl, de communiebank is in rococostijl. Sinds 1820 is het klooster bewoond door 'De Zusters van de Vereniging met het Heilig Hart'. Zij stichtten er een school: Mariadal. Het schoolgebouw, gelegen in het verlengde van de Sint-Rochuskapel, dateert van 1823 en is opgetrokken in neostijl.

>> TE BEZOEKEN

Kloosterstraat 22

Tijdens de 'op een kier'-zondagen 13 april, 11 mei, 8 juni en 13 juli van 14 tot 18 uur / Gratis toegang

In het raam van Open Kerken ook van 1 april tot 31 oktober op zaterdag en zondag van 14 tot 18 uur

>> LIGGING FIETSROUTENETWERK

Op 1 km van traject 15 -16 / 16 - 15 en knooppunt 16

>> BEWEGWIJZERDE WANDELING

Dorps- en kapellenwandeling (9 km)
Vertretpunt: Sint-Gorgoniuskerk Hoegaarden

> Een oranjerie van Hendrik Beyaert in het Sint-Janscollege te Meldert

Pal op de grens van het Vlaams-Brabantse Meldert met het Waals-Brabantse dorp L'Ecluse, ligt een kasteel verscholen in het groen van een uitgestrekt park- en natuurgebied. Het kasteel werd in 1845 gebouwd naar een ontwerp van architect Henri Vivroux uit Hoei. Aangepast na een brand in 1877, blijft het een prachtig voorbeeld van de vroege neogotische architectuur in België. Het domein werd in 1957 eigendom van de congregatie Aalmoezeniers van de Arbeid die er een college in onder bracht.

Tijdens de 'op een kier'-zondagen kunt u de buitengevels van het kasteel en zijn aanhorigheden bekijken en een kijkje nemen in de voormalige oranjerie. Dit zeer pittoreske gebouw uit 1867-1868 heeft een bijzondere kunsthistorische betekenis. Het is een ontwerp van Hendrik Beyaert, één van de belangrijkste Belgische architecten en restaurateurs uit de 19de eeuw. Ten behoeve van het college kreeg het paviljoen vanaf 1959 de functie van kapel. U krijgt er tijdens uw bezoek een korte powerpointvoorstelling over de geschiedenis van de kasteelsite.

Naar aanleiding van het 50-jarig bestaan van het college vinden er in de lente verschillende evenementen plaats. Eén daarvan is een tentoonstelling over de geschiedenis van het domein en van de school. De expo loopt in de verschillende historische gebouwen en is toegankelijk van 10 mei tot en met 22 juni, op zondagen van 9.30 tot 17.30 uur, op zaterdag van 13.30 tot 17.30 uur.

>> TE BEZOEKEN

Waversesteenweg 1

Tijdens de 'op een kier'-zondagen 13 april, 11 mei, 8 juni en 13 juli van 14 tot 18 uur / Gratis toegang

>> LIGGING FIETSROUTENETWERK

Op traject 17 -16 / 16 - 17

>> BEWEGWIJZERDE WANDELING

Mene- en Jordaanwandeling (9 km)
Vertretpunt: Sint-Ermelindiskerk Meldert

De Sint-Catharinakapel van Hauthem

De devotie tot de heilige Catharina van Alexandrië was zeer verspreid: er zijn weinige kerken die geen beeld van haar hebben. Van heel wat gebedshuizen is ze tevens de patrones. Zo ook in Hauthem, een gehucht van Hoegaarden, waar in het midden van de 16de eeuw een Catharinakapel werd opgericht. Heel wat bedevaarders bezochten vroeger de kapel om van de heilige Catharina bescherming af te smeken tegen huidziekten. Vandaag beperkt haar aanwezigheid in de kapel zich tot één beeld. De schilderijen, verwerkt in de 18de-eeuwse zijaltaren, stellen respectievelijk Sint-Rochus en de gekruisigde Christus op de calvarieberg voor. Op het hoofdaltaar is de patroonheilige van Hoegaarden, de heilige Gorgonius en zijn marteling voorgesteld.

>> TE BEZOEKEN

Tijdens de 'op een kier'-zondagen 13 april, 11 mei, 8 juni en 13 juli van 14 tot 18 uur / Gratis toegang

>> LIGGING

FIETSROUTENETWERK

Op traject 16 - 14 / 14 - 16

>> BEWEGWIJZERDE WANDELING

Dorps- en kapellenwandeling (9 km)

De Sint-Pieterskerk van Orsmaal

> *Orgelklanken*

Orsmaal ligt halverwege Tienen en Sint-Truiden en wordt doorsneden door de gewestweg die beide steden verbindt.

De Sint-Pieterskerk ligt vlakbij deze Sint-Truidensesteenweg. Het is een eenvoudig classicistisch gebouw dat in 1765 werd opgetrokken om een ouder, bouwvallig geworden kerkje te vervangen. In het koor is in 1817 een baldakijn, ondersteund door de vier evangelisten aangebracht. Tegen de wanden bevindt zich een vroeg 18de-eeuws gestoelte dat afkomstig is van de in 1796 opgeheven cisterciënzerabdij van Maagdendaal in het nabije Oplinter.

Het meest waardevolle meubel, een orgel uit het begin van de 18de eeuw dat toegeschreven wordt aan de befaamde orgelbouwer J.B. Forceville en dat recent werd gerestaureerd, neemt een prominente plaats in. Ook tijdens de vier 'op een kier'-zondagen: kerkorganiste Heleen Coosemans zal telkens tussen 14 en 18 uur korte concertjes geven.

>> TE BEZOEKEN

3de Regiment Lancierstraat

Tijdens de 'op een kier'-zondagen 13 april, 11 mei, 8 juni en 13 juli van 14 tot 18 uur / Gratis toegang

>> LIGGING FIETSROUTENETWERK

Op traject 54 - 58 / 58 - 54

Vloer- en wandtegels uit de vorige eeuw

> *te bekijken in Orsmaal*

Vlak bij de kerk van Orsmaal, aan de Sint-Truidensesteenweg 221, is Amfora gevestigd. Het bedrijf verkoopt oude huisdecoraties en is gespecialiseerd in vloer- en wandtegels. De meeste daarvan zijn te koop, maar verschillende muurdecoraties en vloerfragmenten staan ook te kijk in een 'Tegelmuseum'.

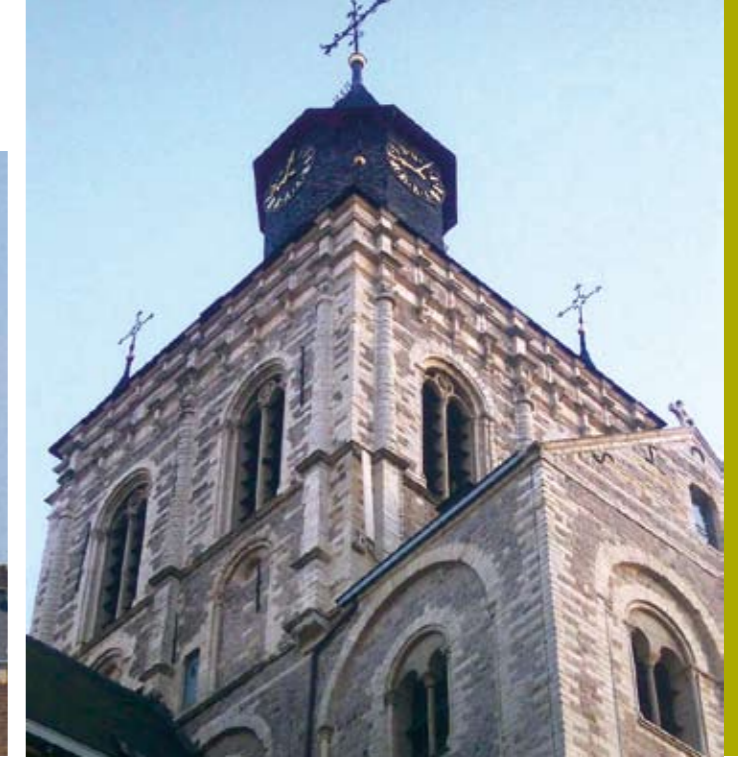
>> TE BEZOEKEN

Sint-Truidensesteenweg 221

Tijdens de 'op een kier'-zondagen 13 april, 11 mei, 8 juni en 13 juli van 14 tot 18 uur / Gratis toegang

>> LIGGING FIETSROUTENETWERK

Op traject 54 - 58 / 58 - 54

De toren van de Sint-Germanuskerk in Tienen

> *Hoog boven de stad*

De Sint-Germanus, hoofdkerk van Tienen, heeft een zeer dominerende torenblok. De huidige vorm ervan komt niet overeen met het oorspronkelijke romaanse westblok dat waarschijnlijk uit het tweede kwart van de 13de eeuw dateerde en twee klokkentorens had. Dat blok werd in de eerste helft van de 16de eeuw verbouwd en er kwam een middentoren.

Een zeer kleine deur aan de zuidkant geeft toegang tot het massieve bouwwerk. Een smalle stenen spiltrap - hou u vast aan het muurtouw - brengt u naar de eerste verdieping. Van daar leidt een houten trap u naar de volgende verdieping, waar de mechanismen van de beiaard en van de uurklokken een plaats kregen. Eén van de ramen biedt u een mooi gezicht op de stad. Nog een verdieping hoger hangen de luiklokken en de beiaard met zijn 54 klokken.

Ook de ruimte boven de gewelven waar het dakgebinte en de gewelfkappen zichtbaar zijn, wordt bezocht.

>> TE BEZOEKEN

Veemarkt

Tijdens de 'op een kier'-zondagen 13 april, 11 mei, 8 juni en 13 juli rondleiding om 14, 15.30 en 17 uur
Gratis toegang / Enkel na reservatie

Beiaardtip: De beiaard wordt in juli en augustus elke woensdag bespeeld van 20.30 tot 22 uur, in de andere maanden op zondag van 11.30 tot 12.30 uur

OPGELET!

Elke rondleiding is beperkt tot 20 personen.

Er dient vooraf gereserveerd te worden bij de dienst toerisme van Tienen - tel. 016-80 56 86 - fax. 016 80 57 38
e-mail: toerisme.tienen@skynet.be.

Reserveren kan tot de vrijdag 15.30 uur vóór de 'op een kier'-zondag.

> De bouwlegende van de kerk van de Goddelijke Zaligmaker in Hakendover

Einde 7de eeuw. Drie godvruchtige dames beslissen in Hakendover een kerk te bouwen ter ere van Christus, de Goddelijke Zaligmaker. Tot tweemaal toe wordt de bouwplaats vernietigd. De 13de dag na de feestdag van Driekoningen (Epifanie) verschijnt hen een engel en wijst hen de uitverkoren bouwplek aan: een bloeiende haagdoorn op een besneeuwd terrein.

Op de bouwwerf werken dertien werklieden, maar bij de uitbetaling van hun loon verschijnen er maar twaalf op het appèl. De 13de bouwvakker was de Zaligmaker zelf.

De legende van Hakendover, in 1432 opgeschreven door de kerkmeesters, is uitgebeeld in een retabel op het hoofdaltaar in de kerk. Dit kunstwerk, één van de oudst bewaarde middeleeuwse retabels in ons land, dateert waarschijnlijk uit het eerste kwart van de 15de eeuw.

Enkele kanttekeningen hierbij: tijdens een 'restauratie' midden 19de eeuw werd ondermeer de veelkleurige beschildering verwijderd, later werden door houtworm aangetaste beeldjes vervangen en in 1978 werd het retabel tweemaal door kunstdieven geplunderd. De gestolen taferelen werden aan de hand van afgietsels uit 1880 gereconstrueerd.

Hakendover houdt twee vrij unieke bedevaarttradities in stand: het "Dertienmaal", een bidtocht die tot op vandaag nog steeds plaatsvindt in de namiddag en nacht van 16 januari en de meer bekende 'Paardenprocessie' op Paasmaandag. Ontstaan en verloop van deze eeuwenoude gebruiken waren in de jaren 1960 onderwerp van een korte tv-documentaire. Hij wordt voor de gelegenheid vertoond in de kerk.

>> TE BEZOEKEN

Tijdens de 'op een kier'-zondagen 13 april, 11 mei, 8 juni en 13 juli van 14 tot 18 uur / Gratis toegang

>> LIGGING FIETSROUTENETWERK

Knooppunt 62

>> BEWEGWIJZERDE WANDELING

Bedevaarderswandeling (8,5 km)
Vertrekpunt: kerk van de Goddelijke Zaligmaker
Hakendover

> Erfbezoek op De Bosschellehoeve in Hakendover

De Bosschellehoeve, gelegen in de vallei van de Grote Gete, is een prachtig voorbeeld van een grote landbouuitbating, zoals die wel meer voorkomen in Vlaams-Brabants Haspengouw. De bouw van de huidige vierkanthoeve gaat terug tot de 18de eeuw. Het complex is toegankelijk via een poort met duiventoren die aan de overzijde van het erf in een latere periode gekopieerd werd. Aan het woonhuis is een huiskapel aangebouwd. In de eerste decennia van de 20ste eeuw - omstreeks 1914 - werd het woonhuis verbouwd en vergroot. Herdenkingsstenen die hier en daar in de muren zijn ingemetseld herinneren aan één van de voormalige eigenaars, de ridderorde van Malta. De schuur heeft een spectaculair dakgebinte.

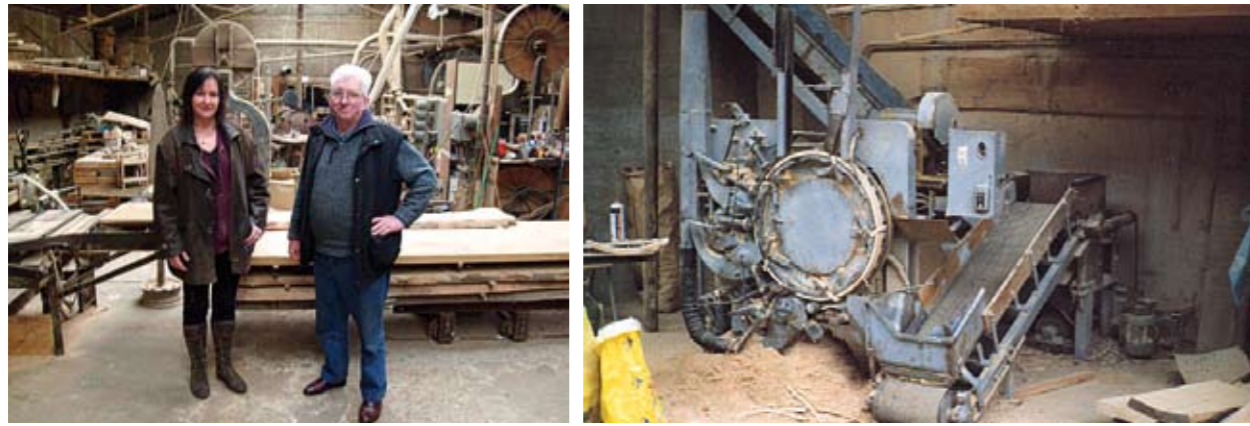
>> TE BEZOEKEN

Bosschelstraat 75

Tijdens de 'op een kier'-zondagen 13 april, 8 juni en 13 juli rondleiding om 14, 15.30 en 17 uur (niet op 11 mei) / Gratis toegang / Enkel na reservatie

OPGELET!

Elke rondleiding is beperkt tot 20 personen. Er dient vooraf gereserveerd te worden bij de dienst toerisme van Tienen - tel. 016-80 56 86 - fax. 016 80 57 38
e-mail: toerisme.tienen@skynet.be
Reserveren kan tot de vrijdag 15.30 uur vóór de 'op een kier'-zondag.

Het kapstokkenfabriekje Arnauts in Zoutleeuw

> *Houten kapstokken: Wie maakt ze nog en hoe worden ze vervaardigd?*

Vlak bij de Markt van het monumentenstadje Zoutleeuw, op de hoek van de Stationsstraat en de Sint-Truidersteenweg, staat een grote villa. Ze dateert van 1876 en werd gebouwd door De Corswarem, toenmalig procureur des konings. De villa met omliggende tuin kwam in 1933 in het bezit van de gebroeders Gaston en Jozef Arnauts, die in 1920 met de productie van kapstokken waren begonnen in de schrijnwerkerij/meubelmakerij van hun vader Florent.

In de villatuin werd een atelier gebouwd, waar kleine meubelen, muurkapstokken en verschillende modellen van hangkapstokken en kleeerhangers werden vervaardigd. Het aanvankelijk aantal werklieden van vijftien breidde in de jaren '50 uit tot een vijftigtal. Het hoogtepunt van de productie werd bereikt in de jaren '60 met zo'n 800.000 kapstokken per maand.

Na het overlijden van Gaston Arnauts in 1962 namen zijn zoon José en dochter Nicole zijn plaats in het bedrijf in naast hun oom. Ondermeer ten gevolge van de oliecrisis viel de uitvoer naar het buitenland volledig stil en moest de bedrijvigheid afgebouwd worden.

Anne, dochter van José, nam de zaak in 1992 over en specialiseerde zich in het vervaardigen van luxe kapstokken en werd leverancier van de betere kledingszaken, van theaters en hotels.

Van de vele machines in het bedrijf zijn de meeste door de Arnautsen zelf ontworpen of door hen aangepast aan de gewijzigde productienoden. Hierdoor is er een uniek machinepark ontstaan: een stuk industrieel erfgoed van morgen.

Weet u: dit bedrijf is het enige in het Beneluxgebied waar nog houten kapstokken gefabriceerd worden en dit laat men u ook zien.

>> TE BEZOEKEN

Stationsstraat 1

Tijdens de 'op een kier'-zondagen 13 april, 11 mei, 8 juni en 13 juli van 14 tot 18 uur / Rondleiding om 14.30 en 16 uur / Toegangsprijs: 2,50 euro

>> LIGGING FIETSROUTENETWERK

Op traject 51 - 52 / 52 - 51 / 48 - 21 / 21 - 48

Fietsroutes: Twee Getenroute, Boomgaardenroute, Bietenroute.

>> BEWEGWIJZERDE WANDELING

Bethaniawandeling (8 km)

Vertrekpunt: Markt Zoutleeuw

Hartje Pajottenland

Onder deze naam bundelen we in deze brochure de 'op een kier'-initiatieven in Gooik, Lennik en Roosdaal.

De opengestelde monumenten en sites liggen ook hier langsheen een fietsroute - de Valleitjesroute - of langs een bewegwijzerde wandeling.

Voor informatie over de wandel- en fietsmogelijkheden kan u terecht bij :
Toerisme Vlaams-Brabant - tel.: 016-26 76 20 - toerisme@vlaamsbrabant.be
Website: www.toerisme.vlaamsbrabant.be

Muzikale rondleidingen in het Volksinstrumentenmuseum van Gooik

Ooit gehoord van een klompviool, een rommelpot, een hommel of een draailier? Het zijn oude instrumenten, die vooral bespeeld werden door volksmuzikanten, die met hun vrolijke, maar soms ook satirische liederen vermaak brachten op kermissen, jaarmarkten, oogst- en andere feesten. In de eerste helft van de 20ste eeuw evolueerden deze als oubollig bestempelde muziek en liederen al snel tot bedreigd erfgoed, gedoemd om te verdwijnen. Gelukkig waren er in Vlaanderen in de zestiger jaren enkele 'volksmuziekfanaten' die deze dreiging zagen aankomen en 'de boer' optrokken om bij oude muzikanten de melodieën en liederteksten op te zoeken en te registreren en om volksinstrumenten te verzamelen en ze te reconstrueren. Eén van hen was Herman Dewit, die in 1968 de muziekgroep 't Kliekske oprichtte. Samen met andere zangers en muzikanten lag deze groep aan de basis van de heropleving van de volksmuziek of de 'folk'. Hermans' omvangrijke verzameling volksinstrumenten behoort nu toe aan het Volksinstrumentenmuseum van Gooik, ondergebracht in een deel van 'De Oude Cam'. In de tentoonstellingskasten zijn tientallen volksinstrumenten uitgesteld. Tijdens de 'op een kier'-zondagen, geven de gidsen van 'Muziekmozaïek' er niet alleen uitleg over, maar spelen ze op enkele ervan ook korte deuntjes. Zo maakt u kennis met voor u misschien 'verborgen' klanken en melodieën.

>> MUZIKALE RONDLEIDINGEN

De Cam, Dorpsstraat 67

Tijdens de 'op een kier'-zondagen 13 april, 11 mei, 8 juni en 13 juli rondleidingen om 15 en 17 uur / Het museum is verder elke dag, behalve maandag en dinsdag, toegankelijk van 10 tot 18 uur / Gratis toegang

>> BEWEGWIJZERDE FIETSRUTE

Valleitjesroute (31 km)

>> BEWEGWIJZERDE WANDELING

Woestijnwandeling (9,5 km)

Geuzestekerij

Het Volksinstrumentenmuseum is gevestigd in 'De Cam', wat een zeer oud woord is voor wat we nu een brouwerij noemen. Die biertraditie wordt er nu opnieuw voortgezet, ondermeer in een geuzestekerij. In een stekerij wordt er geen bier gebrouwen, maar wel lambiekbieren van verschillende jaren met mekaar in bepaalde dosissen gemengd om na verdere rijping een geuzebier met een eigen smaak of 'bouquet' te vormen.

Maak van de 'op een kier'-zondagen gebruik om even kennis te maken met de geuzestekerij van Karel Goddeau.

>> TE BEZOEKEN

De Cam, Dorpsstraat 67

Tijdens de 'op een kier'-zondagen 13 april, 11 mei, 8 juni en 13 juli rondleidingen om 14 en 16 uur (met proevertje) / Gratis toegang

> Sinterklaas in Gooik, niet enkel op 6 december! De Sint-Niklaaskerk van Gooik

Dat de goedhartige kindervriend patroon is van deze kerk, heeft vermoedelijk te maken met het feit dat de parochie aanvankelijk tot de bezittingen behoorde van het Sint-Niklaashospitaal te Nijvel.

Een beeld van Nicolaas kreeg een plaats in de neobarokke westgevel, die werd opgericht in 1821 bij de uitbreiding van het schip. De vier oostelijke traveeën van het schip zijn zo'n anderhalve eeuw ouder en sluiten aan bij een 13de-eeuwse vieringtoren met bijgebouwen. Het huidige gotische koor dateert van de 16de eeuw. Tot voor 1953 zag het kerkinterieur er totaal anders uit en dat wordt tijdens uw bezoek duidelijk gemaakt aan de hand van een powerpointpresentatie. Door het verwijderen van een breed portiekaltaar en van de muurbeploistering onderging vooral het koor een ware gedaantewisseling.

Het overgebleven kerkmeubilair - biechtstoelen, preekstoel en communiebank - is overwegend 18de eeuws.

>> TE BEZOEKEN

Tijdens de 'op een kier'-zondagen 13 april, 11 mei, 8 juni en 13 juli van 14 tot 18 uur / Gratis toegang

>> LIGGING FIETSROUTENETWERK

Bewegwijzerde fietsroute: Valleitjesroute (31 km)

>> BEWEGWIJZERDE WANDELING

Woestijnwandeling (9,5 km)

Vertrekpunt: kerk Gooik

De kerk van Sint-Martens-Lennik

> Pas gerestaureerd

Behalve de toren staat de kerk 'van Sinte-Mettes' er weer als nieuw bij. Het schip, het koor en de kruisbeuk werden onlangs zowel aan de buiten- als aan de binnenkant gerestaureerd. Daardoor zijn ondermeer op verschillende plaatsen sporen van Romaanse rondboogvensters zichtbaar in de middenbeuk. In oorsprong was dit inderdaad een Romaans gebouw, wat ook af te leiden is uit de vorm van een deel van het koor. Wel even duidelijk stellen dat dit het resultaat is van een 'restauratie' uit 1907 waarbij getracht werd het vermeende oorspronkelijke uitzicht te benaderen.

Geleidelijk aan werd de kerk vergroot en verbouwd in gotische stijl. Zo kreeg ze begin 15de eeuw vooreerst een forse westertoren. Later werden het schip en de kruisbeuk aangepast. Uiteraard bezit de kerk een paar beelden van haar patroonheilige. Daarnaast ook 17de-eeuwse altaarschilderijen, een kunstig gebeeldhouwd hekken dat de doopkapel afsluit, een barokke preekstoel en biechtstoelen. In de kerk zijn ook enkele bijzondere grafzerken te zien.

>> TE BEZOEKEN

Tijdens de 'op een kier'-zondagen 13 april, 11 mei, 8 juni en 13 juli van 14 tot 18 uur / Gratis toegang

De Museumtuin van Gaasbeek

De Museumtuin van Gaasbeek verzamelt en presenteert groenten, kruiden en fruit en toont de tuinkunst en -technieken van een eeuw geleden, toen de traditionele hoveniers- en fruittelerskunst in Vlaanderen tot de wereldtop behoorde. De tuin is uitgebouwd naar het voorbeeld van een kasteeltuin zoals die er rond 1900 uitzagen.

De Museumtuin bestaat uit zes grote delen of "zalen" waarin telkens een bepaald aspect van ons tuinbouwkundig verleden aan bod komt.

De verschillende zalen tonen de bezoekers een grote verscheidenheid aan teelten, collecties, variëteiten en technieken, gaande van een halfstam pruimenboomgaard, een kleinfruits tuin met klassieke leivormen tegen de muren, een moestuin met o.a. oude groentesoorten, een oranjerie en een siertuin in een strakke, geometrische stijl naar Italiaans model. Hierbij komt nog de recente uitbreiding van de tuin met een klassieke hoogstamboomgaard, een collectie moderne leifruitvormen, een fruitbewaarpplaats en een champignonkwekerij. Op vlak van snoeivormen is de Museumtuin de meest 'unieke' en volledige van Europa.

>> TE BEZOEKEN

Kasteeldomein Gaasbeek

Als individuele belangstellende kunt u, enkel na voorafgaande reservering, aan een gratis groepsrondleiding deelnemen, elke zondag vanaf 18 mei tot en met 26 oktober om 14 uur. U dient te reserveren ten laatste op de vrijdag, dat de gewenste bezoeksdag voorafgaat. Het aantal deelnemers per zondag is beperkt tot 40 personen. Duur rondleiding, 1.30 uur / Info en reservaties: 02-454 86 35 of kim.destrycker@lne.vlaanderen.be

> Een groot houten kijkboek in de kerk van Onze-Lieve-Vrouw-Lombeek

Onze-Lieve-Vrouw-Lombeek, ooit een belangrijke bedevaartplaats, bezit een bijzondere dorpskerk. Het vroeggotische gebouw, hoofdzakelijk opgetrokken in de 13de en 14de eeuw, is niet alleen interessant vanuit architectonisch oogpunt. Het is ook rijkelijk voorzien van meubilair en decoratieve kunstwerken: muurlambrisering, preekstoel, biechtstoelen, orgel, enz.

Het pronkstuk is een altaarretabel dat door kunsthistorici wordt beschouwd als een van de grootste en mooiste Brusselse laatgotische retabels.

In negen, architecturaal rijk uitgewerkte nissen zijn belangrijke gebeurtenissen uit het leven van Onze-Lieve-Vrouw uitgebeeld. En dat deed de beeldsnijder op een breedvoerige wijze en met veel zin voor detail en anekdotiek. In elk tafereel zijn de hoofdpersonen door vele andere expressieve figuren omringd; hun houdingen zijn soepel en gevarieerd, hun kledij en accessoires zijn met finesse weergegeven.

>> TE BEZOEKEN

Tijdens de 'op een kier'-zondagen 11 mei, 8 juni en 13 juli van 14 tot 18 uur / Gratis toegang
OPGELET: Niet toegankelijk op zondag 13 april
Zondag 11 mei: Concert door het Ensemble Bendusia, tussen 15 en 16 uur. Toegangsprijs: 2 euro

>> BEWEGWIJZERDE FIETSRROUTE
Valleitjesroute (31 km)

>> BEWEGWIJZERDE WANDELING
Windmolenwandeling (7,5 km)
Vertrekpunt: O.L.V.-kerk Lombeek

19de-eeuws koetshuis in Strijtem

> Van koetshuis tot culturele site

Wie de Sint-Martinuskerk heeft bezocht, heeft in het koor ongetwijfeld de talrijke obiitborden opgemerkt. Bij de begrafenis van adellijke personen werden ze in de lijkstoet meegedragen. De borden dragen de overlijdensdatum en het wapenschild van de overledene. In dit geval gaat het om leden van de familie(s) die van 1694 tot 1947 het kasteel van Strijtem bewoonden. Een gedeelte van het vlak bij de kerk gelegen kasteeldomein - met 19de-eeuws koetshuis - werd door de gemeente Roosdaal in 2002 aangekocht met de bedoeling deze ruimte uit te bouwen tot een culturele site. En dat project nadert zijn voltooiing: het ruime neoclassicistische koetshuis geeft binnenkort onderdak aan een jeugdhuis, de academie en de cultuurdienst. In het verlengde van het koetshuis werd een cafetaria en een ondergrondse concert/theaterzaal gebouwd. Bouwkundig erfgoed uit de 19de eeuw kreeg een herbestemming in combinatie met nieuwbouw, beantwoordend aan de socioculturele behoeften van een hedendaagse landelijke leefgemeenschap.

>> TE BEZOEKEN

Tijdens de 'op een kier'-zondagen 13 april, 11 mei, 8 juni en 13 juli van 14 tot 18 uur / Gratis toegang
Rondleiding om 15.15 en 16.45 uur

>> BEWEGWIJZERDE FIETSRROUTE
Boerenkrijgroute (45 km)

>> BEWEGWIJZERDE WANDELING
Zeven Beukenwandeling (9 km)
Vertrekpunt: kerk Strijtem

Het Hertboommolenmuseum in Onze-Lieve-Vrouw-Lombeek

Hertboommolenmuseum! Wie het woord uitspreekt, heeft een mondvol. Maar Hertboom is nu eenmaal de oudste naam van de windmolen, waarvan de wieken nog steeds draaien op één van de Lombeekse glooiingen. Nadat in 1917 de zus van de molenaar en zijn knecht beroofd en vermoord werden, had men het in Lombeek vooral over de 'tragische molen'. In 1745 was ook al de toenmalige molenaar vermoord.

Voor vele bezoekers en vooral zij die hun jeugd jaren beleefden in de jaren zestig, is dit echter de 'Zepposmolen'. De molen met zijn omgeving was immers een belangrijk element in de toen razend populaire televisieserie Kapitein Zeppos.

Sinds november van verleden jaar is in de molenschuur een klein museum ingericht. De bekendheid ervan is nog beperkt. Het museum kan voorlopig dan ook nog tot het 'verborgen erfgoed' gerekend worden.

Het is zeker geen 'traditioneel' heemmuseum. U krijgt hier ondermeer veel filmpjes te zien, die talrijke aspecten van de molen toelichten. In de museumkast is een selectie voorwerpen samengebracht die te maken heeft met handenarbeid en met graan en waarvan de bewerkingen ook hier filmisch geëvoeerd worden. Aan de hand van een gedemonteerde maquette, ontdekt u de vernuftige mechaniek van de windmolen.

Vanzelfsprekend kreeg ook de jeugdserie Kapitein Zeppos een belangrijke plaats. Voor de kinderen is er trouwens een Zepposzoekspel.

Op een bankje in de tuin kunt u acteur Filip Peeters beluisteren, die vertelt over de tragische moorden in en rond de molen.

De Sint-Martinuskerk van Strijtem

> *Catechismus in beeld*

Priester Paul Cuyllits was slechts negen jaar pastoor van Strijtem, maar liet in de kerk gedurende die korte ambtsperiode een decoratieve stempel na die vandaag een bijzondere erfgoedwaarde heeft gekregen. Hij kwam in het landelijke Strijtem terecht, nadat hij in 1898 als onderpastoor in Elsene vanop de preekstoel ten strijde was getrokken tegen sociaal conservatieve politici.

Blijkbaar wilde de pastoor in zijn nieuwe parochiekerk zichtbare sporen nalaten van zijn herderschap. Zo dateert de opvallende torenspits met bolbekroning op het midden-19de-eeuwse neoclassicistische gebouw uit zijn periode. Voor de versiering van het interieur liet hij glasramen en op papier getekende muurschilderingen aanbrengen. Op twee muurschilderingen na zijn de papieren tekeningen op dit ogenblik niet meer te bekijken. Aangeast door vocht en insecten werden ze deskundig verwijderd en wachten ze in een restauratieatelier op herstelling.

In de glasramen zitten nogal wat tijdsgebonden details: de gelaatstrekken van de lokale notaris, afgebeeld als Sint-Blasius in het door hem bekostigde glasraam; Cuyllits'broer, uitgebeeld als Sint-Martinus. Cuyllits liet ook pastoors en nonnetjes afbeelden in het vagevuur: niemand was immers zeker van een directe plaats in de hemel. Ook staan er meer dan 30 duivels afgebeeld.

Bovenal wordt de fragiliteit/relativiteit van het aardse leven uitgebeeld door het geraamte, opgehangen boven het doksaal, dat op een uurwijzer de tijd aanduidt en de misgangers er op wijst dat vroeg of laat, het uur van de dood voor iedereen zal slaan. Al deze decoraties zijn nu vrij uniek: visuele, volkse vertalingen van de catechismus, waarin goed en kwaad duidelijk herkenbaar zijn.

Luc Van Liedekerke, kerkgids, zal elke 'op een kier'-zondag in de huid kruipen van pastoor Cuyllits en hem vanaf de kansel laten vertellen wat hem bezielde om zijn kerk zo in te richten.

>> TE BEZOEKEN

Op zondag en van woensdag tot en met vrijdag van 11 tot 17 uur.

Toegangsprijs: 2,00 euro,
Gratis voor kinderen jonger dan 6 jaar.

>> BEWEGWIJZERDE FIETSRUTE

Valleitjesroute (31 km).

>> BEWEGWIJZERDE WANDELING

Windmolenwandeling (7,5 km) / Vijf gehuchtenwandeling (11 km) / Vertrekpunten: kerk O.-L.-V.-Lombeek

>> TE BEZOEKEN

Tijdens de 'op een kier'-zondagen 13 april, 11 mei, 8 juni en 13 juli van 14 tot 18 uur

Cuyllitspreek om 14.30 en 16 uur. Duur: 30'
Gratis toegang

>> BEWEGWIJZERDE FIETSRUTE

Boerenkrijgroute (45 km).

>> BEWEGWIJZERDE WANDELING

Zeven Beukenwandeling (9 km)
Vertrekpunt: kerk Strijtem

Het verhaal van de gotiek

Onder deze titel heeft de provincie Vlaams-Brabant een reeks van zes regionale themabrochures uitgegeven. Elk ervan laat u telkens kennismaken met de meest interessante gotische gebouwen en laat-middeleeuwse sites in een bepaalde regio. Behalve hun bouwverhaal worden ook de omstandigheden belicht waarin de gebouwen werden opgericht en de functies die ze vervulden. Vaak komt daarmee een aspect uit de middeleeuwse maatschappij tot leven. Weet ook dat elke brochure rijkelijk geïllustreerd is.

Hierna volgt een kort overzicht van de inhoud van de brochures.

HET VERHAAL VAN DE GOTIEK IN VILVOORDE EN OMGEVING

Deze brochure is opgebouwd rond Vilvoorde en directe omgeving, waar enkele merkwaardige gotische gebouwen tot stand zijn gekomen, zowel uit de kerkelijke als burgerlijke architectuur. Het gaat om de kerken van O.-L.-Vrouw van Goede Hoop te Vilvoorde, Sint-Martinus te Zaventem en Sint-Catharina te Diegem. Vlakbij laatstgenoemde kerk staat ook een poortdonjon. In de brochure wordt ook even halt gehouden bij het Hamkasteel in Steenokkerzeel en de ruïne van het Prinsenkasteel in Grimbergen

Auteurs: Anna Bergmans, Frans Doperé, Jaak Ockeley.

De brochure telt 36 blz. en kost 4 euro.

HET VERHAAL VAN DE GOTIEK IN DE DEMERVALLEI.

In deze brochure is bouwen in ijzerzandsteen één van de hoofdthema's.

Na een inleiding over het ontstaan, de samenstelling, de ontginning en de bewerking van de steen wordt u uitgenodigd voor een tocht langsheen de meest markante gotische gebouwen in de streek van Aarschot en Diest en kunt u kennis maken met het werk van verschillende middeleeuwse bouwmeesters. Speciale aandacht gaat naar de donjon, waarvan de Demerstreek er nog een drietal rijk is.

Auteurs: Frans Doperé, Jan Klinckaert, Bart Minnen, Michel Van der Eycken.

De brochure telt 40 blz. en kost 4 euro.

HET VERHAAL VAN DE GOTIEK IN DE GETESTREEK.

De O.-L.-Vrouw-ten-Poelkerk, de ruïne van de Begijnhofkerk en de Sint-Germinuskerk in Tienen, de Sint-Genovevakerk in Oplinter, de Kerk van de Heilige Zaligmaker in Hakendover, het stadhuis en de Sint-Leonarduskerk in Zoutleeuw, dat zijn de monumenten waarvan de middeleeuwse bouwverhalen aan bod komen in deze brochure. Veel aandacht gaat daarbij naar de lokale bouwmaterialen: Gobertangesteent en kwartsiet van Tienen. Een andere rode draad in de gids zijn de diverse altaarretabels, van gotische tot neogotische, in verschillende van deze kerken.

Auteurs: Marjan Buyle, Frans Doperé, Staf Thomas, Raymond Van Uytven.

De brochure telt 52 blz. en kost 4 euro.

HET VERHAAL VAN DE GOTIEK IN HALLE EN OMGEVING

In Halle en omgeving bevinden zich drie belangrijke gotische kerken: de Sint-Martinuskerk in het stadje zelf, de Onze-Lieve-Vrouwekerk in Alsemberg en de kerk van Onze-Lieve-Vrouw-Lombeek.

Alle drie waren of zijn het nog steeds mariale bedevaartplaatsen. Vandaar ook dat in de brochure aandacht besteed wordt aan dit religieuze fenomeen. Het hoofdaccent blijft echter liggen bij de architectuur van de gebouwen en bij de gotische kunstwerken die ze herbergen.

De middeleeuwse grenssituatie leidde in deze streek ook tot de bouw van de kastelen van Beersel en Gaasbeek. Van dat laatste gaat de oorsprong al terug tot de 13de eeuw.

Auteurs: Karel Breda, Bert Cardon, Frans Doperé, Marcel Franssens, Jozef Lamberts, Bert Van Kerckhove, Linda Van Santvoort, Luc Verpoest.

De brochure telt 48 blz. en kost 4 euro.

HET VERHAAL VAN DE GOTIEK IN LEUVEN

Leuven, de gotische stad bij uitstek in Vlaams-Brabant, biedt een rijke waaier aan gebouwen en kunst uit de late Middeleeuwen. Er vallen heel wat monumenten te ontdekken: het stadhuis, de Sint-Pieterskerk, de Sint-Geertruikerk, de Begijnhofkerk, de Sint-Kwintenskerk, de Predikherenkerk, de Gasthuiskapel en de Iakenhal. Naast hun bouwgeschiedenis wordt in de brochure ook veel aandacht besteed aan de historische context waarin ze opgericht werden.

Auteurs: Anna Bergmans, Marjan Buyle, Thomas Coomans, Frans Doperé, Alfonsine Maesschalk, Veronique Vandekerchove, Raymond Van Uytven, Luc Verpoest, Jos Viane.

De brochure telt 56 blz. en kost 4 euro.

HET VERHAAL VAN DE GOTIEK IN DE GROENE GORDEL

In deze brochure worden een aantal kleinere, maar daarom niet minder interessante gotische gebouwen voorgesteld. Behalve de Sint-Martinuskerk van Asse zijn alle andere monumenten uit deze brochure geclusterd in respectievelijk twee wandelingen en een fietstocht.

Een eerste wandeling, die in twee delen kan opgesplitst worden, situeert zich in de Brabantse Kouters en verbindt het kasteel van Bouchout en de kerken van Meise, Brussegem, Ossel en Kobbegem.

Een tweede wandeling leidt door het bosrijke Dijleland van Tervuren over Duisburg en Huldenberg naar Overijse. In het Pajottenland tenslotte fungeert de Bruegelroute vanuit Sint-Anna-Pede als leidraad voor een gotiektocht doorheen Sint-Martens-Bodegem, Ternat, Sint-Kwintens en Sint-Martens-Lennik, Gaasbeek en Sint-Pieters-Leeuw.

Auteurs: Anna Bergmans, Alain Bruyndonckx, Frans Doperé, Ingo Luybaert, Jaak Ockeley, Stephan Van Bellingen, Bert Van Kerckhove, Maurits Wynants.

De brochure telt 64 blz. en kost 4 euro.

De brochures zijn te koop tegen 4 euro per exemplaar (+ 1,50 euro verzendingskosten) bij Toerisme Vlaams-Brabant, Provincieplein 1, 3010 Leuven - 016-26 76 20 - via <http://mediatheek.vlaamsbrabant.be/toerisme>